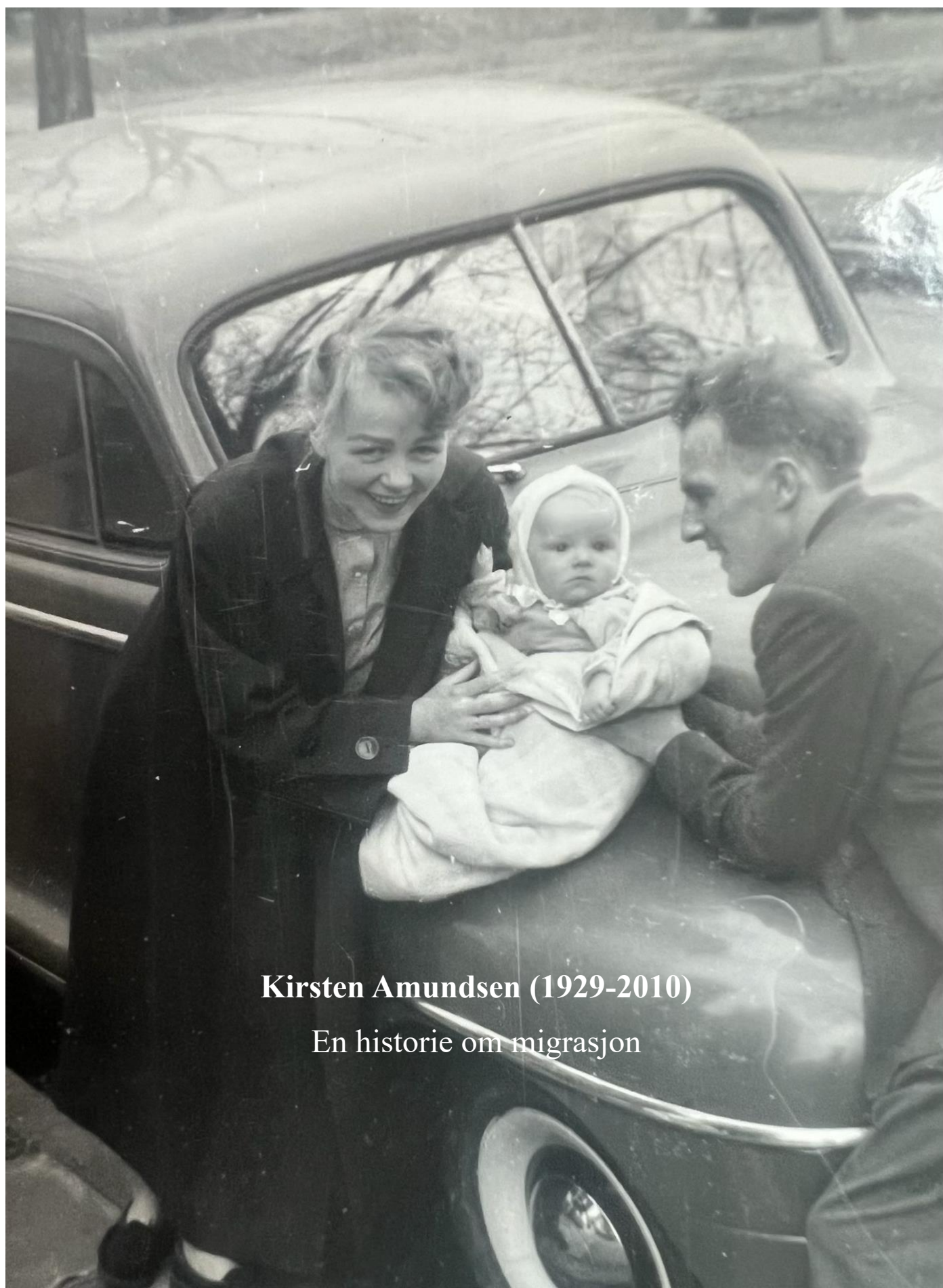

Kirsten Amundsen (1929-2010)

En historie om migrasjon

Innledning

I 1953 ble et bilde sendt fra Minnesota i USA, hjem til Norge. Det er et bilde av min grandtante Kirsten Amundsen, hennes mann og deres første sønn. Men ikke minst er det et bilde av deres nye Chevrolet. De hadde nettopp ankommet USA, og familien i Norge ville gjerne se det nyfødte barnet. De var kanskje minst like opptatt av bilen, som var symbolet på et nytt liv og nye muligheter i et fremmed land.

Mitt forhold til Kirsten før jeg begynte å skrive denne oppgaven, var gjennom historier jeg har hørt - familiekrøniker som min farmor kaller det. Spesielt husker jeg å ha blitt fortalt om dagen i 1944 da en 15 år gammel Kirsten dukket opp på døra til min oldemor og oldefar på Grefsen i Oslo. Min da sju år gamle farfar og hans to yngre søstre hadde aldri hørt om sin eldre stesøster før hun plutselig sto der. Den andre historien jeg kan huske, er at farfars stesøster bodde i USA og hadde vært blant de fremste forkjemperne for kvinners rettigheter der på 60-tallet. Hvordan havnet denne ukjente jenta på kjøkkenet til min farfar? Og hva førte til at hun endte som en anerkjent professor i statsvitenskap i California? Disse spørsmålene dannet grunnlaget for mitt prosjekt. Som hovedkilde til oppgaven, har jeg gjennomført to dybdeintervjuer med min farmor, Johanne Bøe Elgsaas, og min tremenning, Siri Steinmo.

Kirsten Amundsen var en kvinne i bevegelse. Livet hennes var preget av forflytninger – noen hun valgte selv, andre som ble påtvunget henne. Hun ble født i 1929 i Hammerfest i Finnmark. Faren hennes døde da hun var spedbarn, og da hun var sju år gammel, dro moren til Oslo for å starte et nytt liv. Kirsten ble igjen. Den første migrasjonen i hennes liv var altså ikke hennes egen, men morens – en reise hun gjerne skulle vært med på. Som tenåring ble hun tvunget på flukt under andre verdenskrig, og senere dro hun til USA med håp om flere muligheter der. Historien hennes er ikke bare en personlig beretning, men viser hvordan ett menneskes liv kan speile en større historisk kontekst.

Denne teksten tar for seg tre svært ulike forflytninger: den første, som hun ikke fikk være med på; den andre, som var en direkte konsekvens av krigen; og den tredje, som var drevet av et ønske om et bedre liv et annet sted. Jeg kunne også skrevet en hel oppgave om alt Kirsten gjorde etter at hun kom til USA – om hennes karriere og engasjement. Men jo mer jeg har funnet ut, desto tydeligere har det blitt at bakgrunnen og oppveksten hennes var helt avgjørende for alt som kom senere. Ved å se på årsaker bak forflytningen, skal jeg utforske hvordan personlige traumer, krigserfaringer og samfunnsmessige forhold påvirket Kirsten

Amundsens migrasjon fra Finnmark til USA. Samsvarer hennes historie med samtidens migrasjonsmønstre?

Barndom

Kirsten, eller Sissi som hun ofte ble kalt, var datter av min oldemor Gully og hennes daværende kjæreste Aasmund Amundsen. De var begge 20 år da hun ble født, og ni måneder senere døde han av tuberkulose. Farmor har fortalt at Aasmund fridde til Gully fra sykesengen, men at Gully takket nei.

Min oldefar Inge, som var handelsreisende, møtte Gully på en av sine reiser til Hammerfest. Familiekrønikene sier at han ble veldig forelsket og, etter å ha reist videre, vendte tilbake til Hammerfest kort tid etter for å fri til henne. Gully og Inge dro fra Hammerfest og giftet seg hos byfogden i Oslo i 1936¹. Da var Kirsten sju år gammel, og ble boende hos sine besteforeldre, mens moren migrerte alene.

Hun ble godt tatt vare på av dem og storfamilien rundt, blant annet hennes

tanter og onkler. I dag vil mange, meg selv inkludert, reagere på et slikt valg om å forlate en datter. Det er vanskelig å se for seg at hun ikke var knyttet til datteren, og vondt å se for seg hvordan dette valget kan ha påvirket både Kirsten og Gully. Kanskje var det ytre faktorer, som samfunnets og den nye mannens forventninger som presset henne til å dra alene?

Hvilke faktorer som spilte inn, er vanskelig å vite. Likevel kan vi få et klarere bilde av situasjonen hennes ved å se på de utfordringene som alenemødre i samtiden sto overfor. Kirsten ble i praksis ansett som et «uekte» barn, selv om hun fikk farens etternavn. I flere hundre år var det å få barn utenfor ekteskap svært skambelagt, og kunne til og med være straffbart². I tillegg var det å forsørge et barn alene, både praktisk og økonomisk krevende. I 1915 ble de Castbergske barnelovene vedtatt³. Lovene ga barn som var født utenfor ekteskap

Bildet er av Gully, Inge og deres tre barn på Grefsen. Det er tatt ganske rett etter krigen. Jeg har ikke funnet noen barndomsbilder av Kirsten, trolig fordi disse ble brent av tyskerne.

¹
(Digitalarkivet, 1947)

² (Slekt og data, 2017)

³ (Auen, NDLA, 2022)

de samme rettighetene som barn født i ekteskap, inkludert rett til arv og navn etter far. Likevel var det fortsatt sosialt stigma knyttet til ugifte mødre, og mange opplevde moralsk fordømmelse og utstøtelse fra samfunnet. Dette kan ha ført til at mange ugifte mødre følte seg presset til å skjule graviditeten og fødselen. På 1930-, 40- og 50-tallet var det heller ikke uvanlig at kvinner reiste til andre steder i landet for å føde i skjul og deretter adoptere bort barnet⁴. Med dette i bakhodet, er det lett å se for seg at livet til Gully var preget av at hun var svært avhengig av foreldrenes hjelp. Jeg kan se for meg at hun følte seg fanget i situasjonen sin og opplevde samfunnets dømmende blikk. Dessuten er det ikke umulig at hennes nye mann Inge var lite begeistret for å ta med Kirsten til Oslo, og at han helst ikke ville ha noe med henne å gjøre. Gully kan derfor ikke bære hele ansvaret for at Kirsten ble igjen alene i Finnmark. For Gully var migrasjonen en mulighet til å starte på nytt, og jeg får en forståelse av at valget om å dra var preget av samfunnets rammer for kvinner på den tiden. Kanskje hadde hun i utgangspunktet en tanke om å hente Kirsten senere. Men krigen kom, og tiden gikk.

Drevet fra alt

Så hvordan havnet egentlig 15 år gamle Kirsten i Oslo, 1333 km fra stedet hun var født og oppvokst? Hun var blant de 50 000 nordmennene som ble tvangsevakuert fra Finnmark og

Nord-Troms i 1944⁵. Under sin retrett fra Nord-Norge benyttet nazistene «den brente jords taktikk» for å hindre sovjetiske styrker å dra nytte av lokale ressurser.⁶ Nesten alt ble lagt i ruiner. Bildet viser en plakat satt opp av tyskerne i Hammerfest rett før evakueringen.

Sivilbefolkningen ble tvunget om bord i små båter og flyttet sørover, under trussel om vold. De var flyktninger i eget land, drevet fra sine hjem. Kirsten har selv fortalt at familien ble plassert i små båter, og måtte se på mens hjemmet deres ble satt i flammer⁷.

De evakuerte ble spredt over hele landet. Mange innlosjert i leire, pensjonater, eller hjemme hos

⁴ (Meyer, 2008)

⁵ (Hartviksen, 2024)

⁶ (Sæther, Hansen, Roaldset, & Madsen, 2021)

⁷ (Sacramento State, 2010)

privatpersoner.⁸ Familien til Kirsten skal ha blitt evakuert til Sandefjord, men nøyaktig hvor de oppholdt seg i perioden etter flukten, er usikkert. Evalueringslederen i Sandefjord skrev i et brev til fylkesutvalget for evakuering at praktisk talt alle evakuerte i kommunen endte med å bosette seg hos slekt og venner.⁹ Farmor sier at familien kom til Jessheim - kanskje bodde de hos noen bekjente, eller kanskje en midlertidig bolig gjennom evakueringsmyndighetene. Kirsten var sannsynligvis med dem dit i starten, men bestemte seg for å ta kontakt med moren. Dette tar oss tilbake til historien jeg husker, om Kirsten som banker på hos mine oldeforeldre. Slik endte hun på Grefsen i Oslo etter flukten fra Finnmark.

Tvangsevakueringen av Finnmark og Nord-Troms er et dypt sår i norsk historie, ulikt noe annet som har skjedd før eller siden. Likevel opplever jeg, en 18 år gammel jente fra Oslo, historien som noe underkommunisert. De fleste vet at det skjedde, men få forstår hvor dypt dette har preget familier gjennom generasjoner. Ødeleggelsene var enorme, ikke bare materielt, men også i form av tapte bilder, minner og familiehistorier.

I mai 1945 ble det innført et forbud mot å returnere til Finnmark og Nord-Troms, grunnet minefare og boligmangel¹⁰. Likevel trosset rundt 40 prosent av de evakuerte forbudet og dro hjem allerede sommeren 1945. Ved utgangen av 1946 hadde omtrent 90 prosent vendt tilbake for å gjenreise sine egne liv og de ødelagte byene, hjemmene og lokalsamfunnene.

«Gjenreise» og «gjenoppbygge» er ord jeg har kommet over mye under undersøkelsene i tilknytning til denne oppgaven. Uttrykket «de som bygde landet» er velkjent, gjerne brukt i konteksten norsk etterkrigshistorie. Da refererer det til de som var med på gjenoppbyggingen av landet etter andre verdenskrig, både fysisk, økonomisk og sosialt. Det ligger en slags nasjonal stolthet i uttrykket, og viser både til en hel generasjon nordmenn, men også til alle enkeltmenneskene som bygde opp det som var ødelagt. Jeg kan tenke meg til at denne stoltheten ikke har blitt mindre med årene, nettopp fordi det knyttes til den kollektive hukommelsen om det samlede Norge etter krigen, i kontrast til det okkuperte Norge under krigen. I etterkant av andre verdenskrig er det de aktive handlingene, motstandskampene og bildet på hvordan samfunnet samlet seg om å komme seg på beina igjen som blir framstilt. Den nasjonale identiteten har nok vært svært knyttet til hvilken versjon av Norge som vi har

⁸ (Hartviksen, 2024)

⁹ (Riksarkivet)

¹⁰ (Pettersen, 2024)

ønsket å framstille for oss selv. Vi hører gjerne historiene om de som dro hjem til Finnmark, nettopp fordi det passer inn i dette narrativet, Men hva med de som valgte å ikke vende hjem?

For mange, særlig unge, kunne oppbyggingen også være utfordrende. De som dro tilbake til Nord-Norge kunne oppleve å bo svært trangt, gjerne med hele storfamilien, i midlertidige boliger¹¹. Mangel på privatliv og stabile rammer gjorde situasjonen enda vanskeligere. Folk skaffet seg tak over hodet med det de kunne få tak i, i påvente av brakker og etter hvert permanente hus. Noen unge valgte derfor å søke nye muligheter andre steder, fremfor å vende tilbake til en landsdel preget av usikkerhet og gjenoppbygging. Dette har jeg også fått bekreftet at Kirsten følte, gjennom intervju. Det var kanskje også enklere for de som hadde høyere utdanning, eller mulighet til å ta det.

Likevel forble hun knyttet til Hammerfest og reiste flere ganger nordover for å besøke

Kirsten og Kjell på skitur

familien som hadde oppdratt henne. Det var på en av disse reisene at hun møtte mannen som hun skulle gifte seg med, Kjell, som også var fra Finnmark. Kirsten hadde fullført artium ved Grefsen gymnas og begynte deretter å studere statsvitenskap ved Universitetet i Oslo. Kjell tok ingeniørstudium på NTH i Trondheim. Både Kirsten og Kjell er eksempler på de som ikke fulgte migrasjonsmønsteret og som aldri flyttet hjem igjen. De var blant dem som ønsket flere muligheter og en ny start. Én av de jeg har intervjuet fortalte at to tredjedeler av klassen til Kjell på NTH dro til USA for å arbeide der. Amerika hadde lenge vært mulighetens land, og også på 1950-tallet symboliserte landet fremtid og vekst. Til slutt tok også Kirsten og Kjell valget om å migrere dit, og

var sånn sett en del av dette migrasjonsmønsteret.

Trukket til USA

¹¹ (Hauglid, Jensen, & Westrheim, 1985)

I år er det 200 år siden den første organiserte utvandringen fra Norge til Amerika i 1825¹². Det begynte med kvekere som forlot Norge, et land der kun Den Norske Kirke var det lovlige trossamfunnet¹³, og som søkte til et land med religionsfrihet. Denne første ferden over Atlanterhavet skulle bli starten på en langt større bevegelse. Mellom 1836 og 1915 utvandret over 750 000 nordmenn til Nord-Amerika. De hadde alle en felles drøm om en bedre fremtid, men ellers var årsakene mange. De kan forklares gjennom det vi kaller «push- og pullfaktorer». Pushfaktorene, de negative kreftene som drev folk fra Norge, inkluderte fattigdom, høy befolkningsvekst, og politisk og religiøs undertrykkelse. Samtidig fungerte USA som en «pullfaktor», med sitt løfte om billig eller gratis land, økonomiske muligheter, og et samfunn som symboliserte frihet.

Utvandringen nådde sitt høydepunkt på slutten av 1800-tallet. Men fra 1917 og ved hjelp av flere lover i 1920-årene forsøkte myndighetene i USA å begrense innvandringen¹⁴. Denne nedgangen i utvandringen til USA ble også et resultat av den økonomiske veksten i Norge, spesielt etter andre verdenskrig. Økt velferd og bedre levekår i Norge gjorde at færre så behovet for å søke muligheter i utlandet.

På 1930-tallet var det Europa som ledet an i forskningen. Men med andre verdenskrig, folkemord og rasisme, flyktet mange kjente forskere til et fritt USA¹⁵. Selv om det ikke var like mange som valgte å emigrere, var det særlig høyt utdannede europeere som dro. Blant dem var den norske nobelprisvinneren i fysikk, Ivar Giæver, som utvandret til USA på 1950-tallet. Han hadde i likhet med Kjell tatt en ingeniørutdanning på NTH, og mente han aldri ville fått samme karrieremuligheter i Norge.

¹² (Rudi, 2023)

¹⁴ (Tønnessen, 2024)

¹³ (Roos, 2025)

¹⁵ (Müller, 2004)

Kirsten og Kjell, som dro til USA 19. mai 1953 med skipet *M.S. Oslofjord*, utvandret mange år etter den siste store utvandringsbølgen til USA. Opplysninger om reisen finner vi på passasjerkortet, hvor jeg får bekreftet at de hadde planer om å dra videre til Minneapolis i Minnesota, hvor Kjell hadde fått et jobbtilbud. Deres historie er et godt bilde på hvordan samfunnsmessige forhold også på 1950-tallet påvirket valget om å emigrere. Kirsten var høygravid på tidspunktet for reisen. Ifølge hennes barnebarn var reisen preget av sykdom, og de ankom New York 29. mai, etter ti dager til sjøs.

Form 541a
TREATY DEPARTMENT
United States Customs Service
UNITED STATES DEPARTMENT OF JUSTICE
Immigration and Naturalization Service
(Rev. 1-1-42)

Form approved
Budget Bureau No. 12-20193

MANIFEST No. 15
MANIFEST OF IN-BOND PASSENGERS (ALIENS)
Class Tourist from Oslo, Norway
May 19 1953
arriving at port of New York, N.Y. MAY 29 1953 19

ON M.S. "OSLOFJORD"

(1) Line No.	(2) Name (Last-First-Middle) Indicate in United States	(3) Age (Years)	(4) Sex (F/M)	(5) Mar Mar (M/S)	(6) Pass No.	(7) Nationality	(8) Previous and Subsequent Visas or Papers of Immigration	(9) Date of Entry	(10) Date of Expiry	(11) Date of Expiry
1	STENRO, Kjell 5353 Columbus Ave., Le. Minneapolis, Minn.	27	M	M	I-099798	Norway				374
2	STENRO, Kirsten do	24	F	M	I-099799	Norway				
3	STENRO, Vivian Ighite Hotel, Ighite, Pa.	45	F	M	V-260480	Sweden				
4	STENRO, Ole do	9	M	S	V-260481	Sweden				
5	STENRO, Jonas do	4	M	S	V-260482	Sweden				
6	STENRO, Robert do John street - "Dunsmuir" at New York, N.Y.	24	M	S	V-061015	Sweden				
7	STENRO, Herman 325-77 St. 2nd Barbers, Minn.	57	M	N	I-099553	Norway				
8	STENRO, Ruth do	55	F	M	I-099554	Norway				
9	STENRO, Fredrik Box 9, M. St. N.Y.	62	M	N	V-154847	Norway				
10	STENRO, Karl 768 River St., Gross Pointe, Mich.	27	F	S	I-099510	Norway				
11	STENRO, Bert 7954 Princeton Ave., Chicago, Ill.	18	F	S	I-099454	Norway				
12	STENRO, Ragnar At 1, Box 1009, Bremerton, Wash.	29	M	S	I-099695	Norway				
13	STENRO, Eva 17 Princeton St., Dedham, Mass.	22	F	S	I-099199	Norway				
14	STENRO, Elsa 33 First Place, Brooklyn, N.Y.	22	F	M	I-099545	Norway				

U. S. Immigrant Inspector

I likhet med de andre i klassen sin og Giæver, ønsket Kjell også jobb i et land som på den tiden var ledende innen teknologi og vitenskap. Begrepet «brain drain», eller intelligensflukt, beskriver dette fenomenet, der høyt utdannede mennesker forlater hjemlandet sitt til fordel for land som kan tilby høyere lønn eller bedre arbeidsforhold¹⁶. Ifølge Even Lange, som har skrevet en bok om NTHs historie, hadde omkring 40 prosent av norske ingeniører i perioden 1900–1955 erfaring fra utlandet, enten gjennom studier eller arbeid¹⁷. Mange av disse valgte å bosette seg permanent i USA, tiltrukket av bedre karrieremuligheter og et arbeidsmarked med flere muligheter. Kjell fikk blant annet spennende jobbtilbud og en bedre lønn enn han hadde fått i Norge. Planen var likevel å komme tilbake etter fem år, etter at boligsituasjonen i Norge forhåpentligvis hadde bedret seg.

Boligmangelen er det fremste eksempelet på at krigen førte til synkende levestandard for mange i Norge. Selv om gjenreisningen av norsk økonomi gikk raskt, og BNP per innbygger var større i 1946 enn i 1938¹⁸, var samfunnet preget av vareknapphet og rasjonering. Mange unge benyttet også freden til å etablere seg og stifte familie i de første etterkrigsårene¹⁹. Fødselstallet i 1946 var rekordhøyt, som følge av befolkningsveksten ble derfor

¹⁶ (Gundersen, 2024)

¹⁹ (Auen, NDLA, 2021)

¹⁸ (Espeli, 2024)

¹⁷ (Tekna, 2024)

boligmangelen stor i byene. Det var mangel på varer, høy etterspørsel, og det ble innført rasjonerings²⁰. Det gjaldt blant annet sko, tekstiler, matvarer og biler. Biler ble først fritt tilgjengelig i 1960, og privatbiler ble lenge sett på som luksus. Derfor var kanskje entusiasmen fra de hjemme i Norge da de fikk se den nye Chevrolet-en på sin plass. Etter krigen var USA verdens ledende økonomi. Mange av de hjelpemidlene jeg tar for gitt i hverdagen min, som kjøleskap og vaskemaskin, var ikke tilgjengelig for allmennheten i Norge før på 1960-tallet²¹. Derimot var dette husholdningsapparater som hadde vært solgt i USA siden mellomkrigstiden, og som vanlig i de fleste husstander ²².

Fem år gikk. Kirsten og Kjell hadde fått to sønner, og valgte å ikke returnere til Norge. I stedet dro de til California, der Kjell jobbet innen romfartsindustri²³. Kirsten fortsatte utdanningen hun hadde startet i Norge. Med høy innsats og små barn, fullførte hun ikke bare en mastergrad, men også en doktorgrad. Hun skrev flere anerkjente bøker, blant annet om kvinnekampen. I tillegg

var hun forsker ved Stanford University, og jobbet som professor på Sacramento State University. Der startet hun også USAs første «women's studies program»²⁴.

²⁰ (Sejersted, 2024)

²¹ (Benum, 2024)

²² (Auen, NDLA, 2022)

²³ (Norsk Romsenter, 2012)

²⁴ (Sacramento State , 2010)

For meg fremstår det som at de var påvirket av de konkrete jobbmulighetene de fikk, de samfunnsmessige forholdene i Norge som gjorde det attraktivt å bo et annet sted en stund, og sannsynligvis et snev av eventyrlyst. Likevel kan det ha vært andre, mindre synlige årsaker, som lå bak valget om å dra fra sitt hjemland. Det jeg ikke skjønnte da jeg startet å skrive denne oppgaven, var i hvor stor grad disse ulike migrasjonshistoriene hang sammen.

Både morens flytting og hennes egen evakuering fra Finnmark, var nok ting som preget henne hele livet. Kanskje disse to hendelsene førte til en svakere tilhørighet til et hjem og et sted. Kanskje hadde hun delvis gjennom barndommen et ønske om å dra fra Hammerfest, når hun visste at moren bodde et annet sted. Og etter hvert, når hjemmet i Hammerfest ikke lenger fantes, ble kanskje denne rotløsheten forsterket. Hvilke årsaker som var viktigst er umulig å vite sikkert, og bildet er nok sammensatt.

Kilder

Dette sammensatte bildet har kommet tydelig fram under undersøkelsen av årsakene til migrasjonen. En av de største utfordringene i arbeidet har vært å navigere mellom ulike kilder og motstridende fortellinger. Jeg intervjuet to personer: min farmor Johanne Bøe Elgsaas, Kirstens svigerinne, og min tremenning Siri Steinmo, Kirstens barnebarn. Begge kjente Kirsten godt, og har også hørt mye om hennes historie fra sine aller nærmeste. Selv om jeg anser begge som gode kilder til oppgaven, og mesteparten av det de har delt lar seg underbygge av sekundærkilder, har de også gitt ulike versjoner av enkelte hendelser.

Et eksempel er spørsmålet om hvor Kirsten og familien bosatte seg etter tvangsevakueringen. Siri mener de dro til Sandefjord, mens farmor sier Jessheim. Selv om dette ikke er avgjørende for oppgaven, er det interessant å se hvordan de har ulike minner om denne delen av historien. En mer betydningsfull uenighet gjelder selve årsaken til hvorfor Kirsten og Kjell dro til USA. Ifølge farmor var ikke Kirsten særlig interessert i å reise, ettersom hun allerede hadde begynt å studere i Oslo. Hun hevder det var Kjell som ville dra, og at Kirsten ble med. Siri, derimot, forteller en helt annen historie. Hun mener det var Kirsten som overtalte Kjell til å dra – at han var mer tradisjonell og kunne gjerne blitt i Norge, mens Kirsten var eventyrlysten og søkte nye muligheter.

Dette illustrerer tydelig hvordan fortellinger formes av subjektive oppfatninger, og hvordan minner ikke alltid er objektive kilder til hva som har skjedd. Historiske hendelser har ikke alltid én entydig sannhet. Kanskje fortalte Kirsten to ulike sannheter, avhengig av hvem hun snakket med? Kanskje ville hun at familien hjemme i Norge skulle tro at hun helst ville blitt,

men at hun dro for Kjells skyld? Samtidig kan det ha vært viktig for henne å fremstille reisen som et eget valg overfor barna sine i USA.

Dette er naturligvis mine egne refleksjoner, basert på det jeg vet om Kirstens liv. Jeg ser historien fra mine egne øyne, gjennom linser som er farget av mine egne tanker og erfaringer. Det at jeg selv har en nærhet til historien, gjør det vanskelig å være helt objektiv. Jeg ser ikke hele bildet, og jeg kjenner heller ikke til alt som faktisk skjedde. Jeg har selv aldri flyttet lenger enn over gata, og kan derfor bare forsøke å forestille meg hvordan det er å ta slike store valg. Likevel kan jeg se for meg at fortellingen om migrasjon ofte er både sårbar og kompleks. Valgene til de som reiser, får konsekvenser - både for dem de forlater og for de som vokser opp et annet sted.

Konklusjon

Migrasjonshistorien i min familie har vært spennende å utforske. Det at Gully møtte Inge og valgte å dra fra Hammerfest, er en direkte årsak til at jeg eksisterer. Samtidig har jeg alltid følt at jeg har slekt i USA, fordi Kirsten og hennes familie opprettholdt et nært forhold til familien i Norge.

Når jeg tenker på migrasjon generelt, tenker jeg på krig, økonomi og håp om et bedre liv. Kirstens historie har mange fellestrekk med migrasjonsfortellinger både før og etter hennes tid. Også i dag, blir mennesker tvunget på flukt av krigshandlinger, og også i dag blir familier splittet på grunn av migrasjon. Jeg opplever at alle de tre migrasjonshistoriene jeg har utforsket i oppgaven er relevante også i dag.

Om Kirsten var en del av et større mønster, eller om hennes historie er unik, er vanskelig å si. Som den viljesterke og smarte kvinnen hun var, er det ikke umulig å tenke seg at hun uansett på et tidspunkt ville forlatt Finnmark, for å studere et annet sted. Også dersom moren hadde blitt og tvangsevakueringen ikke hadde funnet sted. Kanskje hadde ikke valget om å dra til USA så mye med samtidens migrasjoner å gjøre, men var først og fremst en personlig beslutning hun og Kjell tok sammen. Hennes valg bærer preg av både indre ambisjoner og ytre omstendigheter. Likevel viser oppgaven hvordan hennes valg kan sees i lys av større migrasjonsbevegelser.

Gjennom dette arbeidet har også min forståelse av migrasjon utviklet seg. Det å knytte et ansikt, et navn, noen fra min egen familie til hendelser i norsk historie, har gjort historien mye

nærmere for meg. Kanskje vil dette gjøre det enklere for meg å se menneskene bak tallene når jeg lærer om andre historiske hendelser.

Kirsten Amundsen døde i 2010 og asken hennes ble lagt sammen med besteforeldrene i deres grav i Hammerfest. Tilbake til stedet hun en gang forlot.

Bildet er det eneste i familiealbumet der Kirsten er sammen med familien på Grefsen. Gully og Inge står bak, og hennes søstre Ingrid og Marit er også med. Kirsten står bak sin bestefar Hans. Bildet må være fra sommeren 1945.

Bibliografi

Auen, J. E. (2021, desember 21). *NDLA*. Henta frå <https://ndla.no/r/historie-vg3/fellesskap-og-gjenreising/f635a65f72>

Auen, J. E. (2022, april 20). *NDLA*. Henta frå <https://ndla.no/nb/r/historie-pb/kvinnekamp-gjennom-1900-tallet/acfeea879c>

Auen, J. E. (2022, april 6). *NDLA*. Henta frå <https://ndla.no/r/historie-pb/okonomi-de-urolige-1920-arene/47aa266c8b>

Benum, E. (2024, februar 5). *Norgeshistorie*. Henta frå <https://www.norgeshistorie.no/oljealder-og-overflod/1939-modernisering-og-miljobelastning.html>

- Digitalarkivet. (1947). Klokkebok for Vestby prestegjeld, Hølen sokn 1915-1946.
- Espeli, H. (2024, januar 22). *Norgeshistorie*. Henta frå <https://www.norgeshistorie.no/andre-verdenskrig/1707-hvordan-pavirket-andre-verdenskrig-norsk-okonomi.html>
- Gundersen, D. (2024, november 26). *Store norske leksikon*. Henta frå https://snl.no/brain_drain
- Hartviksen, B. (2024, juni 11). *Arkivverket*. Henta frå <https://www.arkivverket.no/utforsk-arkivene/nyere-historie-1814-/50-000-nordmenn-tvangsevakuert>
- Hauglid, A. O., Jensen, K. E., & Westrheim, H. (1985). *Til befolkningen, brannhøsten 1944-Gjenreisningen etterpå*. Universitetsforlaget.
- Johansen, E. (2022). Henta frå <https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/11250/3012594/Det-sku-bo-folk-i-husan--Masteroppgave-i-sosialantropologi--Elise-Johansen-2022-v-r.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Larsen, G. S. (2021). Henta frå <https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2771445/no.usn%3Awise%3Aflow%3A2498245%3A42556339.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Meyer, B. S. (2008, januar 20). *Adopterte*. Henta frå <https://www.adopterte.no/boker/modre-uten-barn-article402-1014.html>
- Müller, R. (2004, februar 18). *forskning.no*. Henta frå <https://www.forskning.no/forskningens-historie-forskningspolitiske-saker-skole-og-utdanning/stanser-forskerflukten-til-usa/1062272>
- Nerbøvik, J. (2022, november 15). *Store norske leksikon*. Henta frå https://snl.no/Utvandringa_fr%C3%A5_Noreg_til_Nord-Amerika
- Norsk folkemuseum. (u.d.). *Norsk folkemuseum*. Henta frå <https://norskfolkemuseum.no/flyktninger-i-eget-land>
- Norsk Romsenter. (2012, juli 22). *forskning.no*. Henta frå <https://www.forskning.no/universet-norsk-romsenter-partner/slik-suste-norge-inn-i-romalderen/692349>
- Petterson, A. (2024, januar 22). *Norgeshistorie*. Henta frå <https://www.norgeshistorie.no/andre-verdenskrig/1737-gjenreisningen-av-finnmark-og-nord-troms-etter-1945>
- Riksarkivet. (u.d.). *Korrespondanse med kommunene S-Å*. Flyktnings- og fangedirektoratet, direktoratets distriktskontorer med forløpere. Distriktskontoret for Vestfold.
- Roos, M. (2025, Februar 12). *Store Norke Leksikon*. Henta frå <https://snl.no/Konventikkelplakaten>
- Rudi, I. B. (2023, oktober 9). *NDLA*. Henta frå <https://ndla.no/nb/r/historie-vg2/utvandringen-til-amerika/742237b7cb>
- Sacramento State . (2010). Henta frå <https://www.csus.edu/experience/retirees/in-memory/2010.html#kirsten-amundsen>
- Sejersted, F. (2024, november 26). *Store norske leksikon*. Henta frå https://snl.no/Norge_i_etterkrigstiden

Slekt og data. (2017, Mars 29.). *Slekt og data*. Henta frå <https://slektogdata.no/nb/ugifte-modres-historie-0>

Sæther, E., Hansen, A. B., Roaldset, H., & Madsen, P. A. (2021). *Perspektiver*. Gyldendal.

Tekna. (2024). Hjerneflukt og kompetanseoverføring: Ingeniører som kommer og ingeniører som går. *Tekna Magasinet*.

Tønnessen, M. (2024, november 25). *Store norske leksikon*. Henta frå <https://snl.no/utvandring>

Bilder

TBs krigsarkiv i Riksarkivet (2015), *Kunngjøring om tvangsevakuering*

https://snl.no/tvangsevakueringen_av_Finnmark_og_Nord-Troms

Wittusen og Jensen (1952), *Norwegian American Line* - Passasjerliste første- og turist klasse
M/S Oslofjord: fra Oslo 5. Jan 1952

Resten av bildene er fra familiealbum